Helsinki 1.4.2025

Rahapeliala ry:n lausunto talousvaliokunnalle rahapelilain uudistamisesta (HE 16/2025)

Rahapeliala ry on online-rahapelejä tarjoavien yritysten etujärjestö, joka edistää vastuullisen ja kestävän lisenssijärjestelmän käyttöönottoa Suomen online-rahapelimarkkinoilla. Rahapeliala ry:n jäsenenä on kahdeksan johtavaa eurooppalaista operaattoria.

Miksi muutos?

Rahapelijärjestelmän muutoksessa ei ole kyse ideologisesta valinnasta, sillä vanhassa fyysiseen rahapelaamiseen perustuneessa maailmassa julkinen tai yksityinen monopoli oli optimaalinen valinta, koska kansallisten rajojen ulkopuolelle pelaaminen oli likimain mahdotonta. Digitalisoituneessa ympäristössä tilanne on täysin toinen.

Voimassa oleva monopolia suojaava lainsäädäntö on ongelmallinen mistä tulokulmasta tahansa katsottuna.

Kansainväliset rahapeliyhtiöt: voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta Suomi on sääntelemätön nollan veroasteen markkina-alue, jossa on helppo vapaa-matkustaa mainonnan ja markkinoinnin pysyessä maltillisena. Joissain digitaalisissa peleissä monopolin ulkopuolisten toimijoiden markkinaosuus on noin 70 prosenttia.

Pelaajat: monopoliyhtiö ei ollut kilpailukykyinen. Digitaalisella markkinalla palveluntarjoajan vaihtamisen rajakustannus on lähellä nollaa.

Yhteiskunta: potentiaaliset haitat jäävät Suomeen tuottojen valuessa rajojen ulkopuolelle.

Monopoliyhtiö: monopolivoiman/-aseman käyttäminen ei käytännössä onnistu. Laskeva markkinaosuus ja siitä seuraava hupeneva tasearvo.

Onnistuneen muutoksen edellytykset

Lakiehdotus on kokonaisuudessaan kohtuullisen hyvä ja luo pohjan lisenssipohjaiselle rahapelimarkkinalle Suomessa sekä valvotun ja säännellyn järjestelmän syntymiselle. Lakiehdotus on tasapainoinen myös rahapelihaittojen ehkäisemisen ja korkeamman kanavoitumisasteen näkökulmasta. Suomi on viimeinen maa EU:ssa, joka avaa rahapelijärjestelmänsä kilpailulle. Korkea kanavointiaste palvelee sekä valtion tuottoja että peliongelmien torjuntaa.

Oleellista on sisäistää, että markkinan menestyminen ei ole kiinni lain ’pienistä’ yksityiskohdista, vaan pitkässä juoksussa valvovan viranomaisen toiminnasta.

Jos valvova viranomainen keskittyy ainoastaan ja vain lisenssin saaneiden yhtiöiden valvontaan, järjestelmä ei tule olemaan kestävällä pohjalla. Ehdotettu lainsäädäntö jää puutteelliseksi järjestelmän ulkopuolisten toimijoiden rajoitusten osalta. On selvää, ettei pelaamista järjestelmän ulkopuolelle ole mahdollista täysin estää. Lainsäädännön tulisi kuitenkin muodostaa pelaajille riittävä kannustin pysyä säännellyn järjestelmän piirissä ja samalla muodostaa esteitä ilman toimilupaa toimivien operaattorien rahapelien toimeenpanolle ja markkinoinnille Suomessa.

Eduskunnan tulee velvoittaa valvovaa viranomaista kiinnittämään huomiota vuoropuheluun toimialan kanssa, jolla tuetaan korkeaa kanavointiastetta ja vältetään tulkintaepäselvyyksiä uuden lainsäädännön osalta. Tanskassa valvova viranomainen aktiivisesti ohjeistaa alan toimijoita.

Uuden rahapelijärjestelmän tavoitteiden toteutumista tulee tarkastella vuonna 2029, kun markkina on ollut riittävän pitkään toiminnassa relevantin tiedon keräämiseksi. Arviointiin tarvitaan luotettavaa ja kaikkien osapuolten hyväksymää dataa ex ante/ex post analyysin tekemiseen. Tarkastelussa tulee keskittyä uudistuksen keskeisiin tavoitteisiin kuten kanavointiasteeseen, peliongelmiin ja markkinan toimintaan reilun kilpailun periaatteiden toteutumisen näkökulmasta.

Eduskunnan tulee vakavasti harkita, voisiko ehdotetun lainsäädännön toimeenpanoa ja markkinan avautumista aikaistaa ehdotettuun (1.1.2027) verrattuna. Lähes puolentoistavuoden siirtymäaika lainsäädännön hyväksymisen ja markkinan avautumisen välillä vaikuttaa ylimitoitetulta, vaikka esimerkiksi valvonta, tietojärjestelmät ja sujuva lupaprosessi ottavatkin oman aikansa. Verrokkimaissa uudistuksen toimeenpanoon ei ole tarvittu näin pitkää aikaa. Uudistuksen toimeenpano viivästyksettä on pelaajien, operaattorien ja yhteiskunnan etu. Näyttää siltä, että Suomeen ollaan rakentamassa massiivista ja tehotonta valvontajärjestelmää tilannehuoneineen.

On tiedossa, että mitään teknistä ylipääsemätöntä valvontaan tai teknisiin ratkaisuihin liittyvää estettä ei ole aikaisemmalle markkinan avaamiselle. Mitä pidempään markkinan avaamista lykätään sitä vakavampaa se on ulospelaamisen näkökulmasta (jo nyt näemme harmaan markkinan aktivoitumista). Ei ole myöskään rationaalista jättää fiskaalista panosta keräämättä.

Talousvaikutuksista

Rahapelimarkkinan koko tai sen arvo, Suomessa tällä hetkellä noin 2 miljardia euroa, ei tule uudistuksen johdosta merkittävästi kasvamaan. Suomen rahapelimarkkina on useassa pelivertikaalissa likimain saturaatiopisteessään.

22 prosentin arpajaisvero on monille toimijoille siedettävällä tasolla, mutta voi muodostaa markkinoille tulon kynnyksen erityisesti pienemmille yrityksille. Kanavointiasteen nostamiseksi lisenssimarkkinan on oltava ja pysyttävä toimijoille houkuttelevana, ja sen kiinnostavuus riippuu paitsi sääntelyn selkeydestä myös taloudellisista reunaehdoista.

Tämän vuoksi myös veroasteen korottamista tulisi välttää erityisesti markkinan avautumisen alkuvuosina. On syytä huomata, että talousvaikutuksia tulee katsoa sekä staattisesta että dynaamisesta tulokulmasta. Tuleva verotuotto riippuu kanavointiasteesta, markkinaosuuksista, jakaumasta yksinoikeudellisen pelimarkkinan ja kilpailullisen markkinan välillä ja erityisesti sen muutoksesta yli ajan.

Lakiehdotuksen ongelmakohdat

Pykälän 23 §:n mukaan luvan saaneiden operaattoreiden on "maksettava pelitilin jäljellä oleva saldo viipymättä pelaajalle" tilin sulkemisen yhteydessä. Rahapeliala ry haluaa kiinnittää huomion siihen, että on tapauksia, joissa toimijat sulkevat yksipuolisesti tilejä petollisen toiminnan epäilyn tai vedonlyöntimanipulaatioepäilyn vuoksi. Varojen palauttaminen välittömästi näissä tapauksissa rohkaisisi ja palkitsisi tällaiseen käyttäytymiseen. Lain tulee antaa toimijalle mahdollisuus tarkastella kyseistä toimintaa ja pidättää näitä varoja niin kauan kuin on tarpeen.

Laissa tulee määrittää selkeästi rahansiirtorajan laskentamalli. Rahansiirtorajan ’nettomalli’ on operationaalinen ja oikeudenmukainen, sillä siinä otetaan reaaliaikaisesti huomioon talletukset ja mahdolliset tappiot.

Lakiehdotuksessa tulkinta digitaalisista markkinoinnin mahdollisuuksista tukee harmaan markkinan toimintamahdollisuuksia. On selvää, että vuorovaikutteisuuden/verkkosivujen inbox-ominaisuuden tulkintaa tulee selventää ja se tulee sallia lisenssin saaneille operaatoreille.

Sama pätee verkkoliikenteen tunnisteisiin. Lisenssinhaltijoille tulee sallia mahdollisuus kohdennettuun digimarkkinointiin, muuten yhteiskunnan on likimain mahdotonta taistella harmaata markkinaa ja kanavointiasteen laskua vastaan.

Lakiehdotuksessa ehdotettu tuleva nykyisen monopoliyhtiön tule yhtiöjärjestely ei tule käytännössä poistamaan ristisubventoinnin mahdollisuutta, ja tämä on ilmiselvästi kilpailuneutraliteetin kannalta ongelmallinen tilanne.

Lakiehdotus myös sallii epäsymmetrisen tilanteen yksinoikeustoimiluvan ja kilpailullisen lisenssimarkkinan välille ja tästä esimerkki on ulkomarkkinointia koskeva sääntely. Perusteettoman taloudellisen edun myöntäminen laissa yksittäiselle toimijalle ei kuulu hyvään lakiin.

Mika Kuismanen

Toimitusjohtaja

Rahapeliala ry